

Plik zawiera opis pięciu ćwiczeń, które pozwolą w kreatywny i pogłębiony sposób wykorzystać mapę „Marginalizowane historie. Prześladowania i dyskryminacja Romów i Sinti”

Autor: Łukasz Migniewicz

1. Mapa myśli: Stereotypy i rzeczywistość

Ćwiczenie ma na celu ukazanie różnic między stereotypami a rzeczywistością. Umożliwia opanowanie zasad krytycznego myślenia i weryfikacji informacji przy jednoczesnej analizie źródeł historycznych. Skoncentruj się na tym, aby uczniowie zrozumieli, jak stereotypy kształtują społeczne postrzeganie grupy marginalizowanej, a także jak można je przełamywać.

Wprowadzenie

Rozpocznij zajęcia od krótkiej rozmowy na temat stereotypów. Poproś uczniów o wymienienie przykładów stereotypów dotyczących różnych grup ludzi. Następnie wprowadź temat Romów jako grupy, wobec której stereotypy są szczególnie silne. Zaznacz, że stereotypy mają swoje źródła w mediach, literaturze i przekazach ustnych, często są nieprawdziwe lub niepełne, a ich podtrzymywanie wpływa na życie realnych ludzi.

Krok 1: Praca w grupach nad mapą myśli

Podziel uczniów na grupy i każdej z nich przydziel duży arkusz papieru lub pozwól na tworzenie mapy myśli w formie cyfrowej (przy użyciu narzędzi takich jak Canva, Lucid itp.). Poproś grupy o podzielenie arkusza na dwie części: „Stereotypy” i „Rzeczywistość”.

- **Stereotypy:** Tutaj uczniowie powinni zebrać stereotypy dotyczące Romów. Zachęć do sięgania do różnych źródeł: mediów, opowieści, filmów czy przekazów społecznych. Mogą to być zarówno pozytywne, jak i negatywne wyobrażenia – ale skoncentruj się na stereotypach negatywnych, które często prowadzą do dyskryminacji.
- **Rzeczywistość:** Tu uczniowie powinni zapisać prawdziwe informacje na temat życia Romów, szczególnie w kontekście historycznym, np. w odniesieniu do międzywojennej Europy. Mogą korzystać z materiałów dostarczonych przez nauczyciela, artykułów lub filmów dokumentalnych. Ważne, aby konfrontowali stereotypy z faktami, np. porównując stereotypy dotyczące „nomadycznego trybu życia” z rzeczywistymi warunkami życia Romów w danym okresie.

Wskazówka dla nauczyciela: Zwróć uwagę na różnorodność w obrębie społeczności Romów. Nie wszystkie stereotypy odnoszą się do każdej grupy, a Romowie nie byli i nie są jednorodną społecznością. Podkreśl, że stereotypy upraszczają rzeczywistość i krzywdzą ludzi.

Krok 2: Analiza map myśli i dyskusja

Po zakończeniu pracy nad mapami myśli każda grupa prezentuje swoje wyniki na forum klasy. Zachęć uczniów do rozmowy o tym, jak różne grupy podeszły do zadania, co było dla nich zaskakujące lub nowe. Warto, aby nauczyciel zadał pytania pomocnicze, np.:

- Jakie stereotypy pojawiają się najczęściej i dlaczego?
- Jak media i kultura popularna podtrzymują te stereotypy?
- Jakie fakty szczególnie różnią się od stereotypowych wyobrażeń?

Dyskusja nad przełamywaniem stereotypów

Na koniec przeprowadź dyskusję, podczas której uczniowie zastanowią się, jak można przeciwdziałać stereotypom wobec Romów i innych mniejszości. Oto kilka pytań mogących pobudzić refleksję:

- Jakie kroki możemy podjąć w codziennym życiu, aby walczyć z dyskryminacją?
- Jak edukacja i znajomość historii mogą przyczynić się do zmiany społecznych wyobrażeń?
- W jaki sposób media mogą odgrywać pozytywną rolę w kształtowaniu opinii publicznej?

Wskazówki dodatkowe

- Dopilnuj, by dyskusja miała charakter konstruktywny, bez osądzania.
- Zwróć uwagę na uczniów, którzy mogą mieć wątpliwości lub trudności z wyrażeniem swoich opinii.
- Możesz rozszerzyć dyskusję o inne grupy społeczne i porównać stereotypy, które dotyczą różnych mniejszości.

2. Porównanie przedstawień Romów w mediach, sztuce i kulturze – teraz i 100 lat temu

Ćwiczenie ma na celu rozwój umiejętności analizy krytycznej tekstów źródłowych oraz porównanie, jak przedstawienia Romów ewoluowały w ciągu ostatnich 100 lat. Dzięki temu uczniowie będą mogli zrozumieć, jak zmieniały się perspektywy i narracje dotyczące tej mniejszości.

Wprowadzenie

Rozpocznij zajęcia od krótkiej rozmowy na temat roli mediów i sztuki w kształtowaniu społecznych wyobrażeń o grupach mniejszościowych. Zadaj pytanie, jakie stereotypy lub obrazy Romów pojawiają się we współczesnych mediach, także społecznościowych, i w kulturze. Wprowadź kontekst historyczny – jak te wyobrażenia kształtowały się w okresie międzywojennym.

Krok 1: Praca z tekstem źródłowym

Podziel uczniów na grupy i dostarcz im materiały z okresu międzywojennego dotyczące Romów. Możesz przygotować różnorodne źródła: artykuły prasowe, fragmenty literatury czy obrazy, które odnosiły się do tej grupy. Część materiałów może przedstawiać Romów w pozytywnym świetle, inne mogą zawierać uprzedzenia.

Zadanie może też polegać na samodzielnym wyszukaniu współczesnych artykułów poświęconych Romom. Możesz poprosić uczniów o przyniesienie materiałów na zajęcia lub zaproponować pracę z dostępem do Internetu, aby na bieżąco znajdowali aktualne artykuły.

- **Porównanie:** Zadaniem uczniów będzie porównanie, jak Romowie byli przedstawiani 100 lat temu, a jak są obecnie pokazywani w mediach. Warto zwrócić uwagę na język, ton artykułów, kontekst, w jakim Romowie są umieszczani, i ogólny sposób prezentacji.

Wskazówka dla nauczyciela: Pamiętaj, że uczniowie mogą napotkać trudności w interpretacji starszych tekstów, więc warto wprowadzić krótkie omówienie kontekstu historycznego.

Krok 2: Analiza krytyczna

Po lekturze i analizie źródeł każda grupa powinna odpowiedzieć na kilka kluczowych pytań, które pomogą zrozumieć, jak media wpływały i nadal wpływają na postrzeganie Romów:

- Jakie są główne różnice w przedstawianiu Romów wtedy i dziś?
- Czy widać jakieś podobieństwa w stereotypach lub uprzedzeniach?
- Jak zmienił się język, którym opisuje się Romów?
- Jakie aspekty życia Romów były podkreślane 100 lat temu, a jakie są akcentowane dziś?

Zachęć uczniów, aby się zastanowili, jak różne media i sztuka mogą wpływać na sposób, w jaki postrzegamy grupy społeczne – zarówno w przeszłości, jak i obecnie.

Wskazówka dla nauczyciela: Warto zwrócić uwagę na rozwój dyskursu medialnego na temat Romów, m.in. na wpływ różnych ideologii (np. nacjonalizmu w okresie międzywojennym i dzisiejszych ruchów praw człowieka).

Krok 3: Dyskusja klasowa

Po zakończeniu analizy poproś grupy o podzielenie się wnioskami. Można to zrobić w formie prezentacji lub debaty, w której każda grupa omawia swoje spostrzeżenia. Warto zwrócić uwagę na różnice w przedstawieniach Romów w różnych okresach historycznych, a także na zmieniającą się rolę mediów w kreowaniu społecznych wyobrażeń.

Zadaj pytania, które pomogą uczniom zrozumieć głębsze mechanizmy stojące za zmianami w narracjach medialnych:

- Jakie czynniki historyczne mogły wpłynąć na zmianę sposobu przedstawiania Romów w mediach?
- Jak współczesne ruchy na rzecz praw człowieka zmieniły sposób, w jaki pisze się o mniejszościach, takich jak Romowie?
- Jakie działania mogą pomóc w dalszym przełamywaniu stereotypów i uprzedzeń w mediach i kulturze?

Wskazówki dodatkowe

- Zapewnij uczniom wsparcie w zakresie analizy tekstów źródłowych – szczególnie starszych, które mogą zawierać trudne słownictwo.
- Zadbaj o to, aby dyskusja była zrównoważona i uwzględniała różne perspektywy.
- Możesz poprosić uczniów o zapisanie krótkiej refleksji na temat tego, jak media, z którymi mają kontakt na co dzień, przedstawiają grupy mniejszościowe, wśród nich Romów.

3. Symulacja: „Rada miasta Esztergom – decyzja o lokalizacji osiedla Romów”

Symulacja ma na celu rozwój umiejętności pracy zespołowej, krytycznego myślenia i podejmowania decyzji w kontekście społecznych wyzwań. Uczniowie, wcielając się w różne role, będą musieli przedyskutować i podjąć decyzję o lokalizacji osiedla Romów – z uwzględnieniem różnych perspektyw i interesów mieszkańców.

Wprowadzenie

Na początku zajęć omów z uczniami, jak decyzje co do lokalizacji osiedli mogą wpływać na różne grupy społeczne. Wprowadź kontekst historyczny i współczesny dotyczący społeczności Romów na Węgrzech, szczególną uwagę zwróć na wyzwania związane z integracją i wykluczeniem społecznym. Podkreśl, że tematyka budowy lub przenoszenia osiedli Romów często wzbudza kontrowersje, a decyzje o takich przedsięwzięciach mają złożony charakter społeczny, ekonomiczny i polityczny.

Krok 1: Przygotowanie ról i symulacji

Podziel uczniów na grupy, z których każda będzie w symulacji odgrywała określoną rolę, związaną z konkretnymi interesami i priorytetami:

- **Burmistrz:** Musi utrzymać spokój w mieście, dbać o interesy wszystkich grup społecznych i znaleźć kompromis.
- **Urzędnik ds. zdrowia:** Skupia się na zdrowiu publicznym i warunkach życia w planowanych lokalizacjach.
- **Mieszkaniec – przeciwnik osiedla Romów:** Obawia się negatywnego wpływu osiedla na lokalną społeczność i wartość nieruchomości.
- **Mieszkaniec neutralny:** Może mieć zrównoważoną perspektywę, starać się zrozumieć argumenty obu stron.
- **Przedstawiciel społeczności Romów:** Reprezentuje interesy Romów, próbuje przedstawić ich potrzeby, wyzwania, perspektywę na integrację.
- **Urzędnik ds. gospodarki:** Zajmuje się wpływem osiedla na lokalną gospodarkę, np. na zatrudnienie czy infrastrukturę.
- **Społeczny aktywista:** Koncentruje się na prawach człowieka, m.in. równości i sprawiedliwości, zwracając uwagę na konieczność przeciwdziałania dyskryminacji.

Każdy uczeń lub każda grupa otrzymuje krótki opis swojej roli oraz zestaw priorytetów i argumentów do wykorzystania w trakcie symulacji.

Wskazówka dla nauczyciela: Zadbaj, aby każda rola była jasno opisana i aby uczniowie dobrze rozumieli swoje cele w symulacji. Możesz przedstawić krótką charakterystykę miasta Esztergom, by zbudować realistyczny kontekst.

Krok 2: Symulacja posiedzenia rady miasta

Rozpocznij symulację posiedzenia rady miasta Esztergom. Uczniowie dyskutują, gdzie powinno zostać przeniesione osiedle Romów, biorąc pod uwagę różne aspekty społeczne, zdrowotne, gospodarcze i polityczne. Ważne, aby uczniowie wcielali się w swoje role oraz starali się argumentować z perspektywy swojej postaci.

Przykładowe kwestie, które można poruszyć w trakcie symulacji:

- Jakie lokalizacje są brane pod uwagę? Jakie mają zalety i wady?
- Czy proponowane miejsca są odpowiednie pod względem infrastruktury i zdrowia publicznego?
- Jakie obawy zgłaszają mieszkańcy? Jak można zaspokoić ich potrzeby i jednocześnie zapewnić miejsce dla Romów?
- Jakie są interesy społeczności Romów? Jakie mają oni potrzeby i wyzwania związane z integracją w nowym miejscu?
- Jakie mogą być długoterminowe skutki tej decyzji dla miasta i jego mieszkańców?

Wskazówka dla nauczyciela: Pamiętaj, że nie ma jednej właściwej decyzji – celem symulacji jest ukazanie złożoności problemów społecznych i tego, jak trudno znaleźć rozwiązanie satysfakcjonujące wszystkie strony. Ważne, aby uczniowie skupili się na argumentowaniu i słuchaniu innych perspektyw.

Krok 3: Omówienie wyników symulacji

Po zakończeniu symulacji przeprowadź omówienie, podczas którego uczniowie wspólnie zastanowią się nad procesem podejmowania decyzji i jego konsekwencjami. Oto kilka pytań pomocnych w podsumowaniu:

- Jakie czynniki miały największy wpływ na podjęte decyzje?
- Jakie były najtrudniejsze aspekty dyskusji?
- Czy któraś ze stron była szczególnie trudna do zrozumienia lub reprezentowania? Dlaczego?
- Jakie mogą być długoterminowe konsekwencje podjętej decyzji?
- Czy udało się osiągnąć kompromis? Jeśli tak, to w jaki sposób?
- Jakie działania można podjąć, aby wspierać dialog między różnymi grupami społecznymi?

Wskazówki dodatkowe

- Zadbaj o to, aby omówienie było konstruktywne – zachęć uczniów do refleksji nad ich decyzjami i procesem dyskusji, a nie do osądzania poszczególnych wyborów.
- Warto, aby uczniowie odnieśli swoje doświadczenia z symulacji do realnych wyzwań, z którymi mierzą się współczesne społeczności Romów, zarówno na Węgrzech, jak i w innych częściach Europy.
- Możesz zakończyć zajęcia pytaniem, jakie lekcje na przyszłość można wyciągnąć z symulacji, np. w kontekście tworzenia bardziej inkluzywnych społeczności.

4. List z przeszłości

Zadanie ma na celu rozwój empatii i kreatywności uczniów oraz zrozumienia kontekstu historycznego. Poprzez wcielenie się w postać młodego Roma żyjącego w latach 20. lub 30. XX wieku uczniowie mają szansę lepiej zrozumieć wyzwania, z jakimi mierzyła się społeczność romska. W ćwiczeniu kluczowe są osobiste zaangażowanie i refleksja, mogące przynieść głębsze zrozumienie historii i jej wpływu na codzienne życie jednostek.

Wprowadzenie

Na początku lekcji omów z uczniami sytuację społeczną i polityczną Romów w latach 20. i 30. XX wieku. Przybliż kontekst historyczny – z uwzględnieniem przymusowych przesiedleń, restrykcji dotyczących handlu, a także stereotypów, z którymi Romowie musieli się wtedy mierzyć. Możesz również przedstawić przykłady polityk antyromskich, które prowadzono w różnych krajach Europy, oraz ich skutki dla życia codziennego.

Wskazówka dla nauczyciela: Zadbaj, aby uczniowie mieli dostęp do materiałów historycznych pomocnych w pisaniu listów. Mogą to być fragmenty artykułów, wspomnień lub raportów, które przybliżą realia życia Romów w tamtym okresie.

Krok 1: Wstęp do zadania

Wyjaśnij uczniom, że ich zadaniem jest napisanie listu z perspektywy młodego Roma żyjącego w latach 20. lub 30. XX wieku. List będzie adresowany do przyjaciela lub członka rodziny, a w treści warto opisać swoje codzienne życie, obawy i marzenia, nawiązując do trudnej sytuacji Romów w okresie międzywojennym.

Podczas pisania listu uczniowie mogą odwoływać się do:

- **codziennych trudności**, takich jak brak stabilności w życiu zawodowym, wykluczenie społeczne czy trudności w dostępie do edukacji i opieki zdrowotnej,
- **obaw o przyszłość**, np. strachu przed przymusowymi przesiedleniami, niepewności co do miejsca zamieszkania, braku zrozumienia i akceptacji ze strony społeczeństwa,
- **marzeń i nadziei** – czego młody Rom w latach 20. i 30. XX wieku mógłby pragnąć w kontekście swojego życia i sytuacji społecznej? Może to być marzenie o lepszej przyszłości, równości, pokoju czy wolności.

Wskazówka dla nauczyciela: Przed rozpoczęciem pisania przeprowadź krótką dyskusję na temat możliwych treści listu. Zapytaj uczniów, jakie obawy i nadzieje mogła mieć młodzież romska w tamtym okresie, jak wyglądało jej codzienne życie i jakie wydarzenia mogły wpłynąć na jej sposób postrzegania rzeczywistości.

Krok 2: Pisanie listu

Uczniowie zaczynają pisać listy, starając się wczuć w rolę młodego Roma. Ważne, aby listy były osobiste, emocjonalne i oparte na faktach historycznych, które uczestnicy zajęć poznali wcześniej. Zachęcaj uczniów do kreatywności – mogą używać języka, który oddaje realia tamtej epoki, i odwoływać się do rzeczywistych wydarzeń historycznych w Europie międzywojennej.

Przykładowe pytania, które uczniowie mogą sobie zadać podczas pisania listu:

- Jakie wydarzenia wpłynęły na moją sytuację i moją rodzinę?
- Jakie mam marzenia i obawy wobec przyszłości?
- Jak wygląda moje życie codzienne? Co robię, czym się zajmuję?
- Jakie relacje mam z osobami spoza mojej społeczności? Jak ci ludzie mnie traktują?
- Jakie mam nadzieje na przyszłość? Czy widzę możliwość zmiany?

Wskazówka dla nauczyciela: Uczniowie mogą mieć trudność z odnalezieniem się w realiach sprzed 100 lat. Zachęcaj do zadawania pytań, a także do używania wyobraźni w celu pełniejszego przedstawienia kontekstu historycznego.

Krok 3: Prezentacja listów

Po zakończeniu pisania uczniowie mogą zaprezentować swoje listy klasie. Możesz poprosić, aby odczytali fragmenty, które najlepiej oddają ich odczucia i przemyślenia. Podczas prezentacji zadbaj o atmosferę zrozumienia i szacunku, by uczniowie czuli się komfortowo, dzieląc się swoimi pracami.

W trakcie prezentacji uczniowie mogą podzielić się refleksjami, co było dla nich najtrudniejsze w napisaniu listu oraz co uważają za najważniejszy aspekt życia Romów w tamtym okresie.

Wskazówka dla nauczyciela: Podkreśl wagę empatii i zrozumienia w podejściu do historii. Zachęcaj uczniów do refleksji nad tym, jak ważne jest patrzenie na historię przez pryzmat doświadczeń jednostek, a nie tylko wydarzeń politycznych.

Krok 4: Omówienie i refleksja

Po prezentacji listów zorganizuj dyskusję, w której uczniowie będą mieli szansę zastanowić się nad przemyśleniami innych osób. Możesz zadać pytania:

- Jakie były najczęstsze obawy i marzenia, które pojawiały się w listach?
- W jaki sposób sytuacja Romów w latach 20. i 30. XX wieku różni się od dzisiejszej?
- Czy listy pomogły uczniom lepiej zrozumieć, jak wyglądało życie Romów w tamtym czasie?
- Jakie uczucia towarzyszyły uczniom w trakcie wcielania się w rolę młodego Roma?

Wskazówka dla nauczyciela: Dyskusja powinna być prowadzona w sposób otwarty i refleksyjny. Pozwól uczniom wyrażać emocje i myśli, zachęcaj do dalszego zastanawiania się nad historią mniejszości etnicznych w Europie.

5. Symulacja posiedzenia Międzynarodowego Trybunału Praw Człowieka: Sprawiedliwość dla Sinti i Romów

To ćwiczenie stawia przed uczniami wyzwanie zrozumienia złożonych kwestii praw człowieka, historycznych krzywd i procesu przywracania sprawiedliwości. Symulacja posiedzenia Międzynarodowego Trybunału Praw Człowieka w sprawie odszkodowań dla Sinti i Romów daje szansę na rozwinięcie umiejętności argumentacji, pracy zespołowej oraz analizy perspektyw różnych stron konfliktu.

Wprowadzenie

Zanim rozpoczniesz symulację, wprowadź uczniów w tematykę krzywd wyrządzonych Sinti i Romom podczas II wojny światowej. Omów represje, którym poddano te społeczności: prześladowania, przymusowe przesiedlenia, zbrodnie ludobójstwa popełnione na Romach i Sinti w ramach Holokaustu. Ważne, aby uczniowie zrozumieli zarówno kontekst historyczny, jak i współczesne dyskusje na temat uznania krzywd i odszkodowań.

Wskazówka dla nauczyciela: Zapewnij uczniom dostęp do materiałów dotyczących historii Sinti i Romów, w tym raportów z procesów dotyczących reparacji, wywiadów z potomkami ocalałych i dokumentów Międzynarodowego Trybunału Praw Człowieka. Warto również przedstawić podstawowe zasady działania trybunałów międzynarodowych.

Krok 1: Podział ról i wstęp do symulacji

Podziel uczniów na grupy, które będą reprezentowały różne strony w symulacji posiedzenia Trybunału:

- **Obrońcy praw człowieka** – ich zadaniem jest przedstawienie argumentów na rzecz przyznania odszkodowań i uznania krzywd wyrządzonych Sinti i Romom. Uczniowie mogą korzystać z przykładów z innych procesów reparacyjnych oraz argumentować na podstawie praw człowieka i prawa międzynarodowego.
- **Historycy** – są odpowiedzialni za prezentację historycznego tła prześladowań Sinti i Romów, dostarczenie dowodów i dokumentów potwierdzających ich cierpienia.
- **Potomkowie Sinti i Romów** – wcielają się w rolę osób, które straciły bliskich podczas II wojny światowej. W argumentacji powinni opierać się na osobistych historiach, domagać się sprawiedliwości i uznania cierpień.
- **Prawnicy reprezentujący Niemcy** – mają za zadanie przedstawić stanowisko państwa niemieckiego, mogące obejmować aspekty prawne, finansowe i polityczne związane z odszkodowaniami.

Wskazówka dla nauczyciela: Przed rozpoczęciem symulacji wyjaśnij, jak działa Międzynarodowy Trybunał Praw Człowieka. Omów znaczenie dowodów historycznych, zasad prawa międzynarodowego i norm dotyczących praw człowieka, które uczniowie będą musieli uwzględnić w swoich argumentach.

Krok 2: Symulacja posiedzenia Trybunału

Symulacja rozpoczyna się od otwarcia posiedzenia Trybunału. Każda grupa ma możliwość przedstawienia swoich argumentów. Wszyscy uczestnicy powinni korzystać z dostępnych informacji historycznych i prawnych oraz z dodatkowych źródeł, które uzasadniają ich stanowisko. Ważne, aby każda grupa była dobrze przygotowana i potrafiła bronić swojego punktu widzenia.

Obrońcy praw człowieka mogą skupić się na międzynarodowych traktatach, które podkreślają konieczność naprawy historycznych krzywd, jak również na argumentach moralnych i etycznych dotyczących sprawiedliwości wobec prześladowanych społeczności.

Historycy powinni dostarczyć dowodów na prześladowania Sinti i Romów, powołując się na fakty, dokumenty z czasów wojny i badania dotyczące skutków tych wydarzeń.

Potomkowie Sinti i Romów mogą skoncentrować się na przedstawieniu indywidualnych historii rodzinnych, co pozwoli uczniom zaangażować się emocjonalnie i lepiej zrozumieć, jak trauma Holokaustu wpłynęła na życie kolejnych pokoleń.

Prawnicy reprezentujący Niemcy powinni uwzględnić argumenty finansowe, polityczne i prawne związane z procesem przyznawania odszkodowań. Mogą również odnieść się do kroków, które zostały już podjęte przez rząd niemiecki w ramach zadośćuczynienia.

Wskazówka dla nauczyciela: Podczas symulacji warto wcielić się w rolę sędziego, moderując dyskusję i zapewniając, że każda strona ma równe szanse na przedstawienie swoich argumentów. Możesz zachęcać uczniów do zadawania pytań sobie nawzajem i wchodzenia w dialog.

Krok 3: Wspólne podjęcie decyzji

Po zakończeniu prezentacji argumentów każda grupa ma czas na omówienie sprawy w ramach swojej roli. Następnie cała klasa, jako symulowany Trybunał, wspólnie podejmuje decyzję, czy należy przyznać odszkodowania, a także jakiego rodzaju reparacje byłyby odpowiednie. Ważne jest, aby decyzja była uzasadniona na podstawie przedstawionych argumentów.

Wskazówka dla nauczyciela: Możesz podzielić proces decyzyjny na etapy, np. najpierw rozważanie argumentów historycznych, potem etycznych, a na końcu prawnych i finansowych. Pozwól uczniom przedyskutować, jakie kryteria były dla nich najważniejsze przy podejmowaniu decyzji.

Krok 4: Refleksja i dyskusja

Gdy symulacja dobiegnie końca, zorganizuj dyskusję, w trakcie której uczniowie będą mieli okazję zastanowić się nad procesem i wynikami symulacji. Możesz zadać pytania:

- Jakie argumenty były najbardziej przekonujące?
- Czy istnieją inne sposoby zadośćuczynienia, które mogłyby być bardziej odpowiednie niż odszkodowania finansowe?

- Jakie wyzwania stoją przed dzisiejszym społeczeństwem w kontekście uznania historycznych krzywd Sinti i Romów?
- Czy decyzje podjęte przez Międzynarodowy Trybunał Praw Człowieka mogą mieć realny wpływ na dzisiejsze podejście do sprawiedliwości?

Wskazówka dla nauczyciela: Refleksja nad symulacją powinna skłonić uczniów do krytycznego myślenia o sprawiedliwości i prawach człowieka. Możesz zachęcać uczestników zajęć do dzielenia się odczuciami na temat trudności, jakie napotkali podczas wcielania się w swoje role, oraz refleksjami wyniesionymi z całego doświadczenia.